

**eIDAS reglamentas – įrankiai elektroninių procesų
kūrimui ir elektroninių dokumentų valdymui**

Vaidotas Ramonas

APIE KĄ KALBĖSIM ?

- I. Priežastys, paskatinusios keisti senąjį reguliavimą
- II. eIDAS reglamentas ir naujos patikimumo užtikrinimo paslaugos – įrankiai elektroninių procesų kūrimui
- III. Situacija ES ir LT rinkoje praėjus 20 mėn. nuo eIDAS reglamento pradžios
- IV. Tai, ką dar verta žinoti kuriant elektroninius procesus

**Priežastys, paskatinusios keisti senąjį
reguliavimą**

KAM TO REIKIA?

Senasis reguliavimas: Elektroninio parašo direktyva (nuo 1999)

Pagrindinės problemos:

- ☐ Skirtingas įgyvendinimas ES valstybėse
- ☐ Ribota reguliavimo apimtis (trūksta įrankių)

Svetainės tapatumo nustatymas: įsitikinti ar paslaugos svetainė tikrai priklauso paslaugos teikėjui

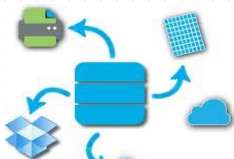

eID: autentifikuoti save (pvz., naudojant ID kortelę)

Dokumento parengimas

Registruotas e-pristatymas: paslaugos teikėjas atsiunčia patvirtinimą apie dokumento gavimą

Laiko žyma: įrodymas, kad dokumentas pateiktas laiku + parašų galiojimo užtikrinimas

E-parašas/E-spaudas: dokumento pasirašymas ar antspaudavimas

Archyvavimas: pateikto dokumento ir išsiųsto patvirtinimo saugojimas

Preservation - Storage

Active Preservation
Preservation - Check
Preservation - Analyse
Preservation - Action

EVIDENCE

ESMINIAI PASIKEITIMAI

Teisinė priemonė: Europos Parlamento ir Tarybos **reglamentas** dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje (tiesioginis taikymas)

Reguliavimo apimtis: reguliavimo apimtis išplečiama ir apima:

- ☐ Elektroninę atpažintį
- ☐ Elektroninius dokumentus
- ☐ Patikimumo užtikrinimo paslaugas (9 naujos paslaugos)

Priežiūros lygis: paliekamos dabartinės nacionalinio lygmens priežiūros schemos (patikimumo užtikrinimo paslaugų), nustatant esminius bendruosius reikalavimus

**eIDAS reglamentas ir naujos patikimumo
užtikrinimo paslaugos – įrankiai elektroninių
procesų kūrimui**

PATIKIMUMO UŽTIKRINIMO PASLAUGOS

Bendri principai: Saugos reikalavimai; Atsakomybė;
Priežiūra (Q ir NQ);

Kvalifikuotos paslaugos: Išankstinė registracija;
Privalomi auditai; Patikimi sąrašai; ES pasitikėjimo
ženklas; Tarptautinis pripažinimas

Elektroniniai
parašai

Sertifikatų
kūrimo,
parašo
patikrinimo
ir ilgalaikio
saugojimo
paslaugos

Elektroniniai
spaudai

Sertifikatų
kūrimo,
parašo
patikrinimo
ir ilgalaikio
saugojimo
paslaugos

Laiko žymos

Elektroninio
registruoto
pristatymo
paslaugos

Svetainių
tapatumo
nustatymas

ATSAKOMYBĖ

Atsakomybės reikalavimas taikomas visiems paslaugų teikėjams

- ☐ Atsakomybė už žalą padarytą **tyčia** ar dėl **neatsargumo**
- ☐ Tik **kvalifikuoto** patikimumo užtikrinimo paslaugų **teikėjo tyčia** ar **neatsargumas** yra **preziumuojami**
- ☐ Teisė **nustatyti paslaugų naudojimosi apribojimus** ir neatlyginti žalos juos viršijus
- ☐ **Taikomos nacionalinės** atsakomybę reglamentuojančios **taisyklės**

E. PARAŠO / SPAUDO SERTIFIKATŲ KŪRIMO PASLAUGOS

- ❑ Reikalavimai kvalifikuotų elektroninių parašų / spaudų sertifikatų kūrimo paslaugoms
- ❑ Reikalavimai kvalifikuotiems elektroninių parašų / spaudų sertifikatams
- ❑ Reikalavimai kvalifikuotiems elektroninio parašo / spaudo kūrimo įtaisams

E. parašai / spaudai tinkami kaip įrodinėjimo priemonės teismuose

Teisinis efektas

- **Elektroninis parašas:**
 - ✓ Tik fiziniam asmeniui
 - ✓ Prilyginamas įprastam parašui
- **Elektroninis spaudas:**
 - ✓ Tik juridiniams asmenims
 - ✓ Duomenų vientisumui ir autentiškumui užtikrinti

E. LAIKO ŽYMŲ KŪRIMO PASLAUGOS

- ❑ Reikalavimai kvalifikuotų elektroninių laiko žymų kūrimo paslaugoms
- ❑ Reikalavimai kvalifikuotoms elektroninėms laiko žymoms
 - ✓ Susieti laiką su duomenimis taip, kad nebūtų galimybės nepastebėtai pakeisti šių duomenų
 - ✓ Užtikrinti sąsają su pasauliniu koordinuotuoju laiku UTC
 - ✓ Pasirašytos pažangiuoju elektroniniu parašu arba patvirtintos pažangiuoju elektroniniu spaudu

Laiko žymos tinkamos kaip įrodinėjimo priemonės teismuose

Teisinis efektas

- ✓ Pripažįstamas nurodyto laiko tikslumas
- ✓ Užtikrinamas duomenų vientisumas

PATVIRTINIMO IR SAUGOJIMO PASLAUGOS

Elektroninių parašų ir spaudų galiojimo patvirtinimas

- ✓ Reikalavimai kvalifikuotų elektroninių parašų ir spaudų galiojimo patvirtinimui
- ✓ Reikalavimai kvalifikuotoms kvalifikuotų elektroninių parašų ir spaudų galiojimo patvirtinimo paslaugoms
 - Turi atitikti reikalavimus keliamus galiojimo patvirtinimui
 - Suteikti galimybę pasitikinčioms šalims gauti rezultatus:
 - ☐ Efektyviu ir patikimu automatiniu būdu
 - ☐ Rezultatai turi būti pasirašyti paslaugos teikėjo pažangiuoju elektroniniu parašu arba spaudu

Ilgalaikio elektroninių parašų ir elektroninių spaudų saugojimo paslaugos

E. REGISTRUOTO PRISTATYMO PASLAUGOS

Reikalavimai kvalifikuotoms elektroninio registruoto pristatymo paslaugoms

- ✓ Gali būti vienas ar daugiau paslaugų teikėjų
- ✓ Užtikrinamas patikimas siuntėjo identifikavimas
- ✓ Tinkamas adresato identifikavimas prieš siunčiant duomenis
- ✓ Siunčiami ir gaunami duomenys turi būti apsaugoti paslaugų teikėjo pažangiuoju elektroniniu parašu arba spaudu
- ✓ Bet koks duomenų pakeitimas, būtinas norint išsiųsti ar gauti duomenis, turi būti nurodomas siuntėjui ir gavėjui
- ✓ Siuntimo, gavimo ir keitimų laikas turi būti patvirtintas kvalifikuota laiko žyma

Tinkamos kaip įrodinėjimo priemonės teismuose

Teisinis efektas

- ✓ Siunčiamų ir gaunamų duomenų vientisumas
- ✓ Duomenų siuntimo ir gavimo laiko tikslumas

SVETAINIŲ TAPATUMO NUSTATYMO SERTIFIKATŲ KŪRIMAS

Nustatyti reikalavimai kvalifikuotiems sertifikatams, skirtiems svetainių tapatumo nustatymui

Paslaugų teikėjai (PT), sudarantys sertifikatus skirtus svetainių patikimumo užtikrinimui, yra **prižiūrimi**.

PT, sudarantys sertifikatus skirtus svetainių patikimumo užtikrinimui, turi tenkinti minimalius **saugumo reikalavimus ir pranešti apie saugumo pažeidimus**

PT, sudarantiems sertifikatus skirtus svetainių patikimumo užtikrinimui, yra nustatyti reikalavimai **atlyginti padarytą žalą**

**Situacija ES ir LT rinkoje praėjus 20 mėn. nuo
eIDAS reglamento pradžios**

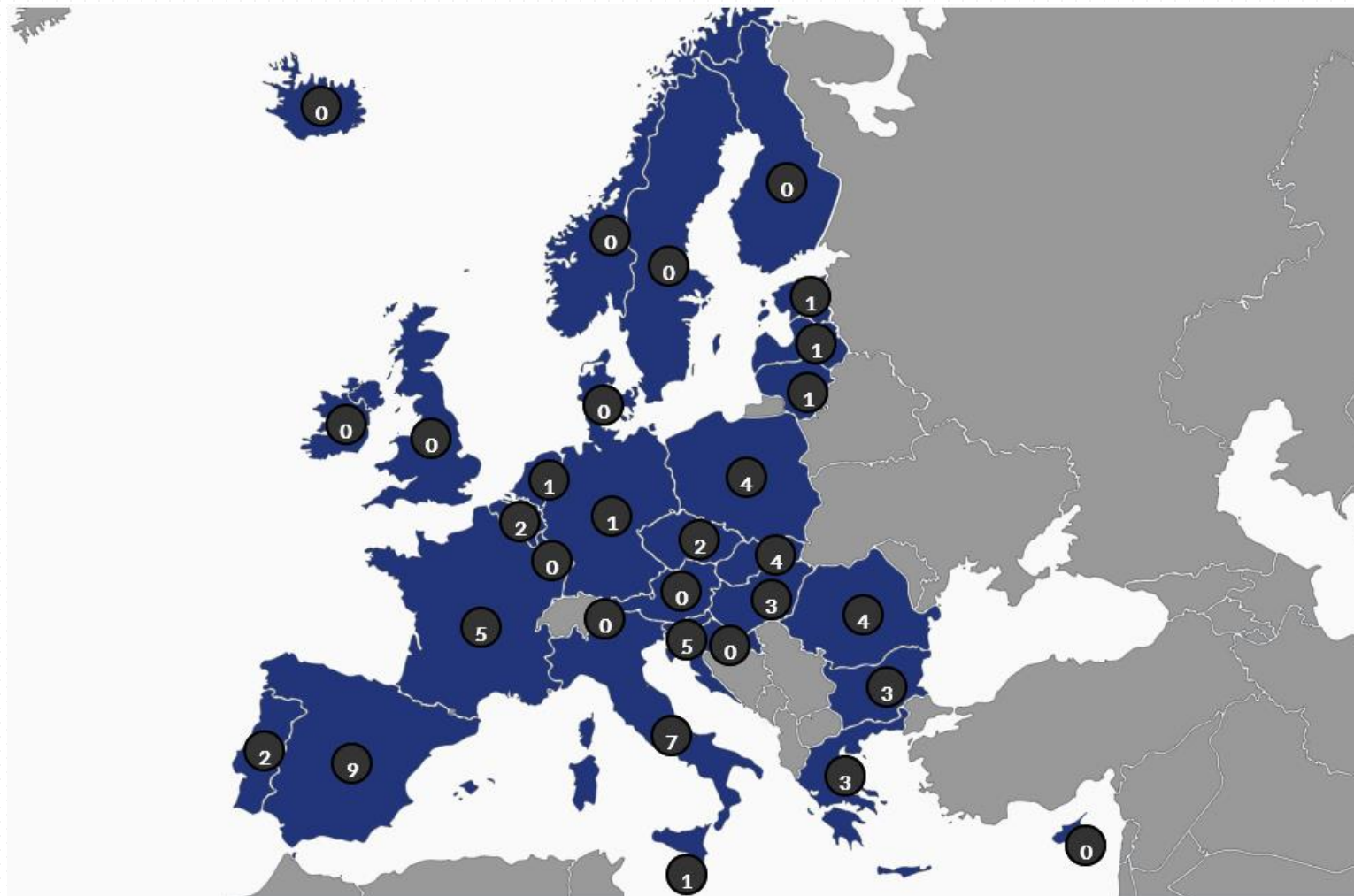
ELEKTORNINIŲ PARAŠŲ SERTIFIKATAI

160 teikėjų

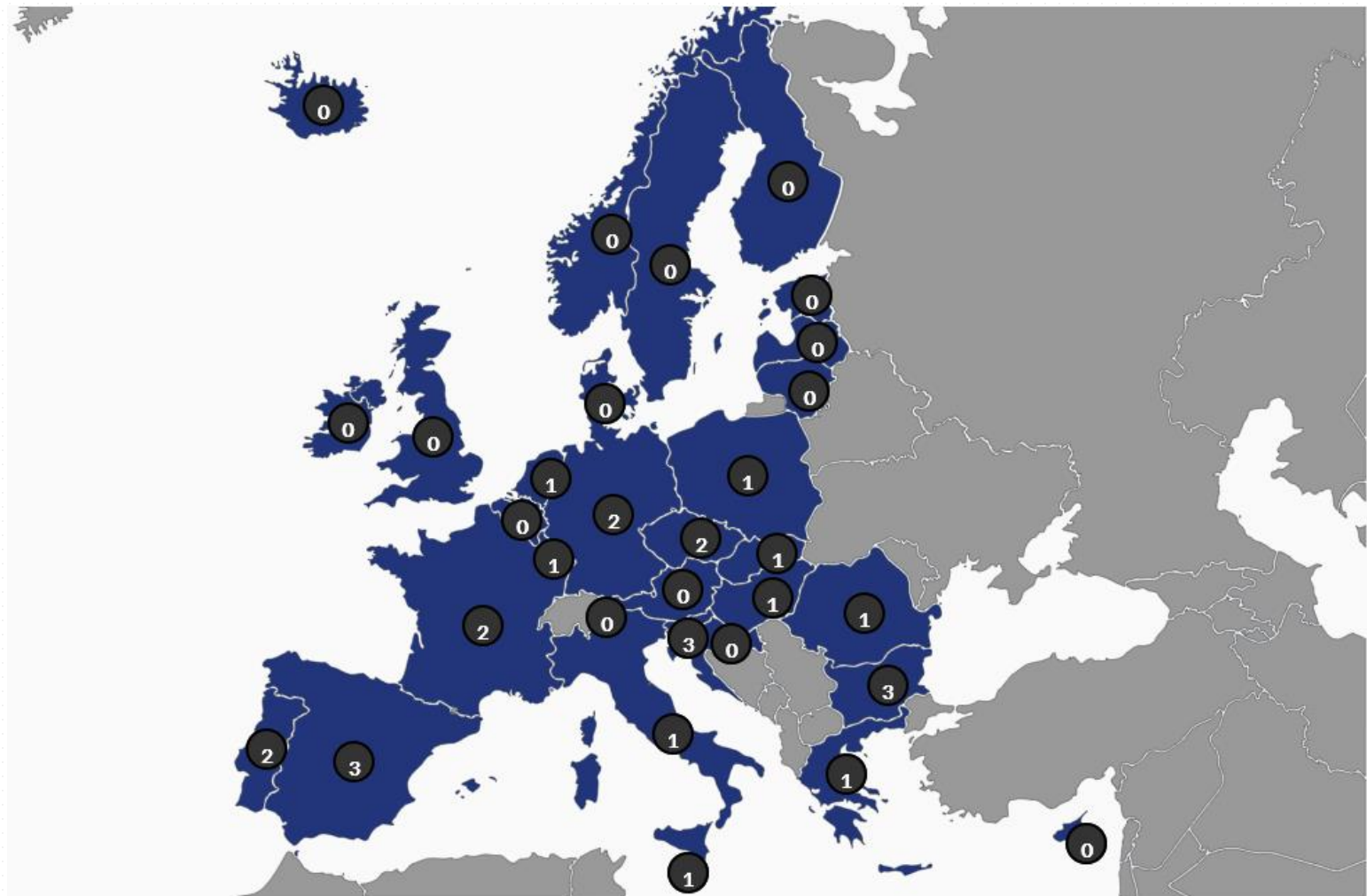
ELEKTORNINIŲ SPAUDŲ SERTIFIKATAI

59 teikėjai

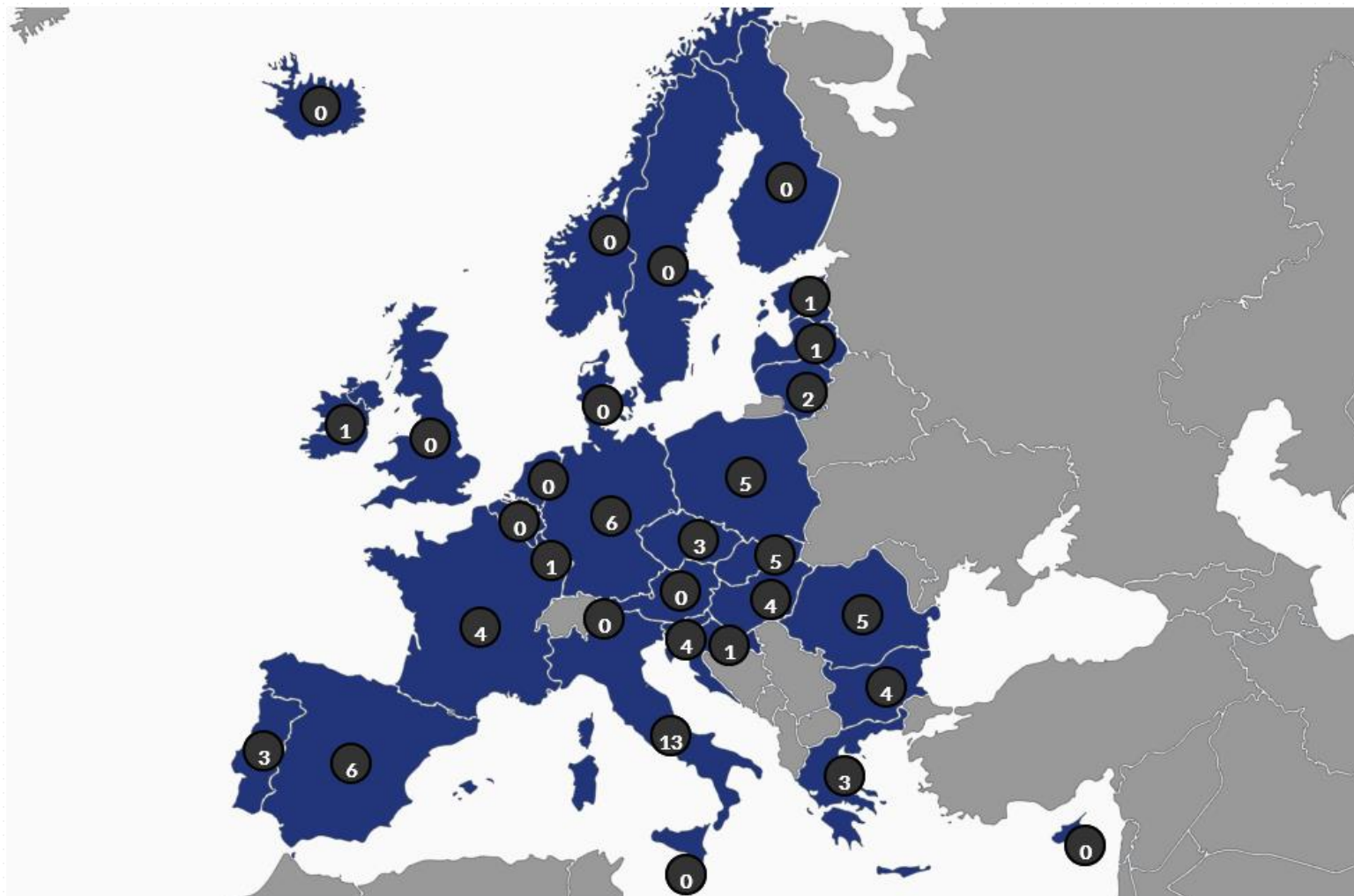

INTERNETO SVETAINIŲ SERTIFIKATAI

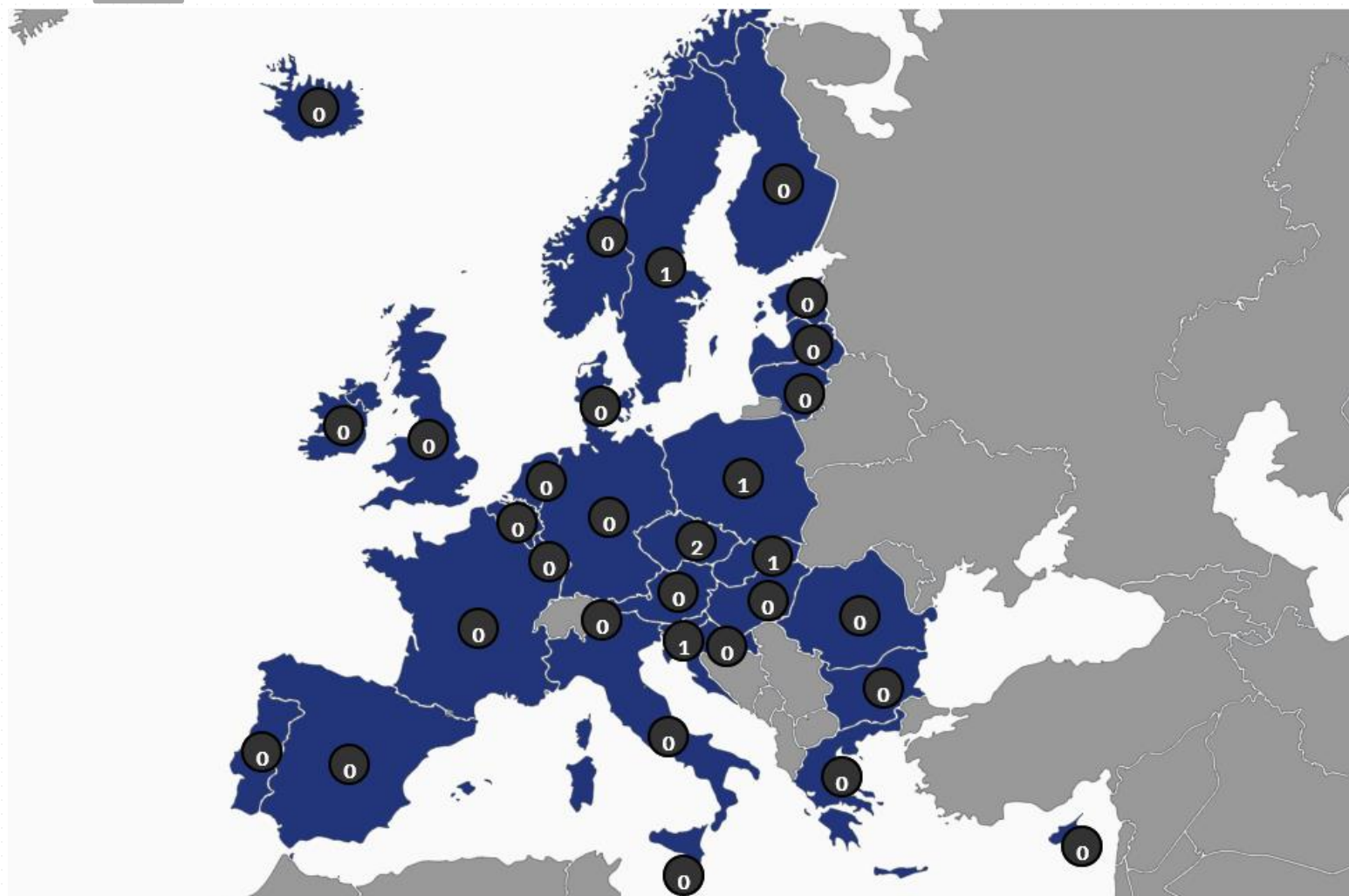
26 teikėjai

ELEKTRONINĖS LAIKO ŽYMO

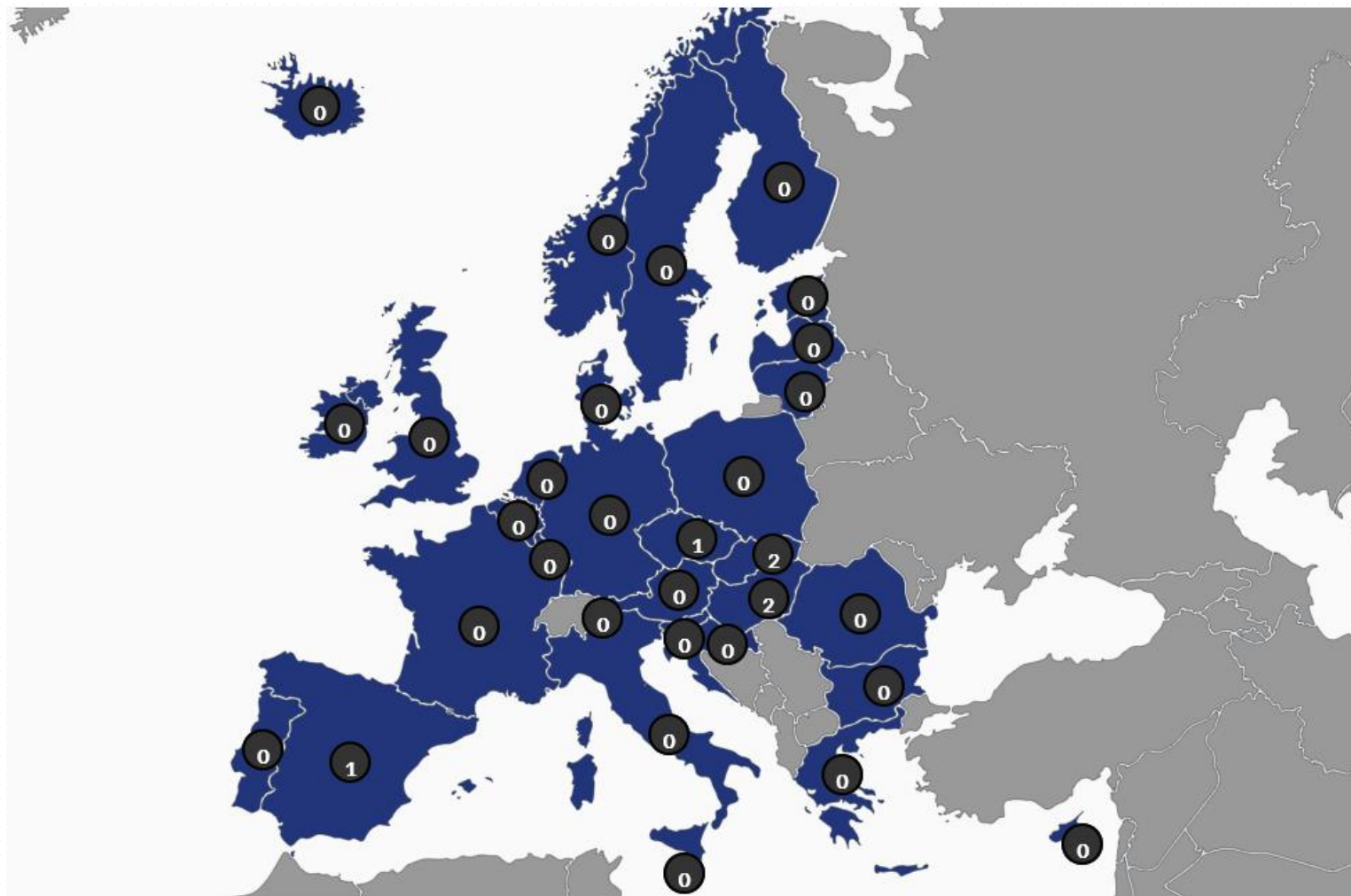
72 teikėjai

E. PARAŠO / E. SPAUDO GALIOJIMO PATVIRTINIMAS

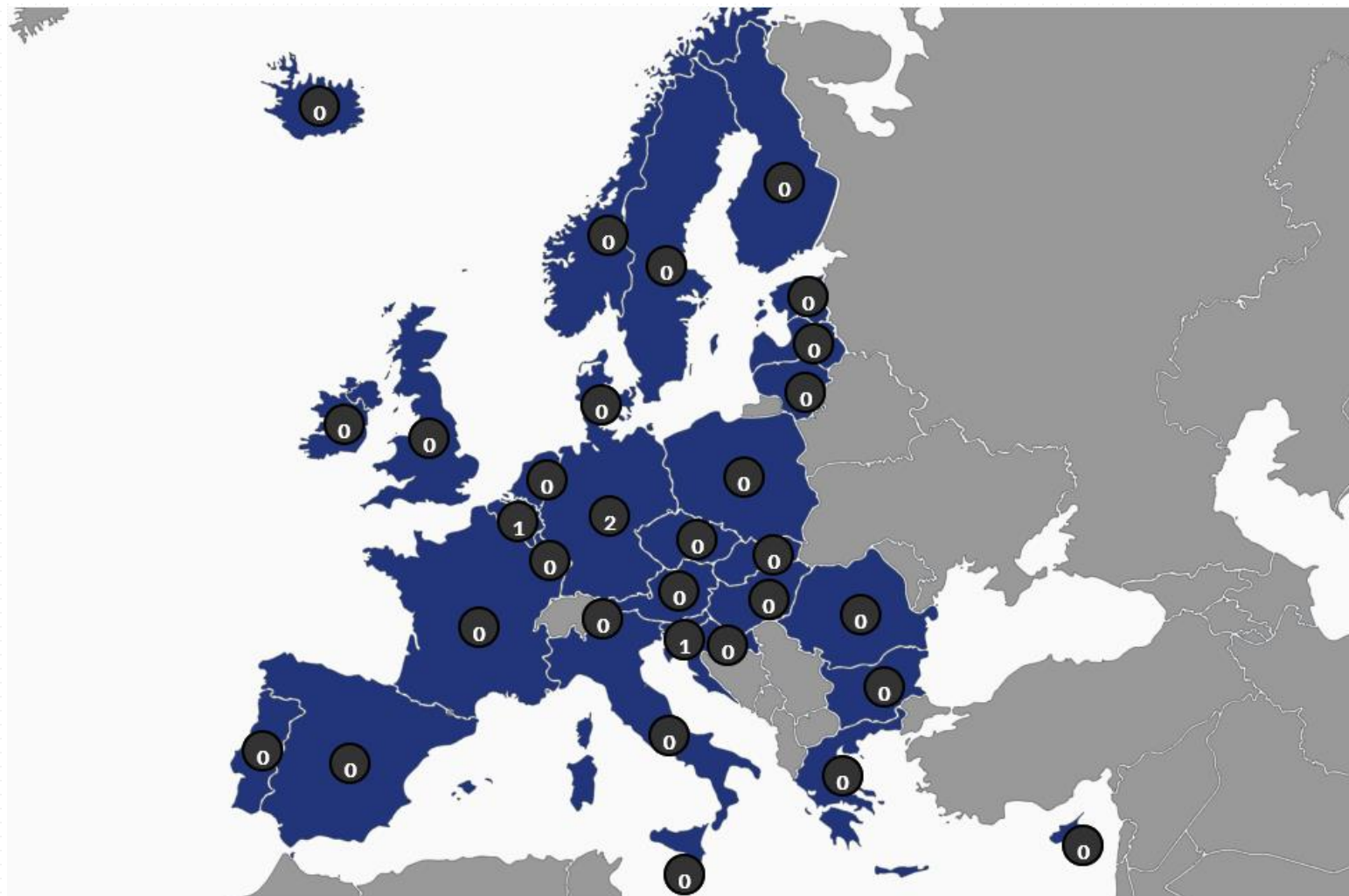
6 teikėjai

E. PARAŠO / E. SPAUDO ILGALAIKĖ APSAUGA

6 teikėjai

ELEKTRONINIS REGISTRUOTAS PRISTATYMAS

4 teikėjai

KAS NAUJO LIETUVOJE ?

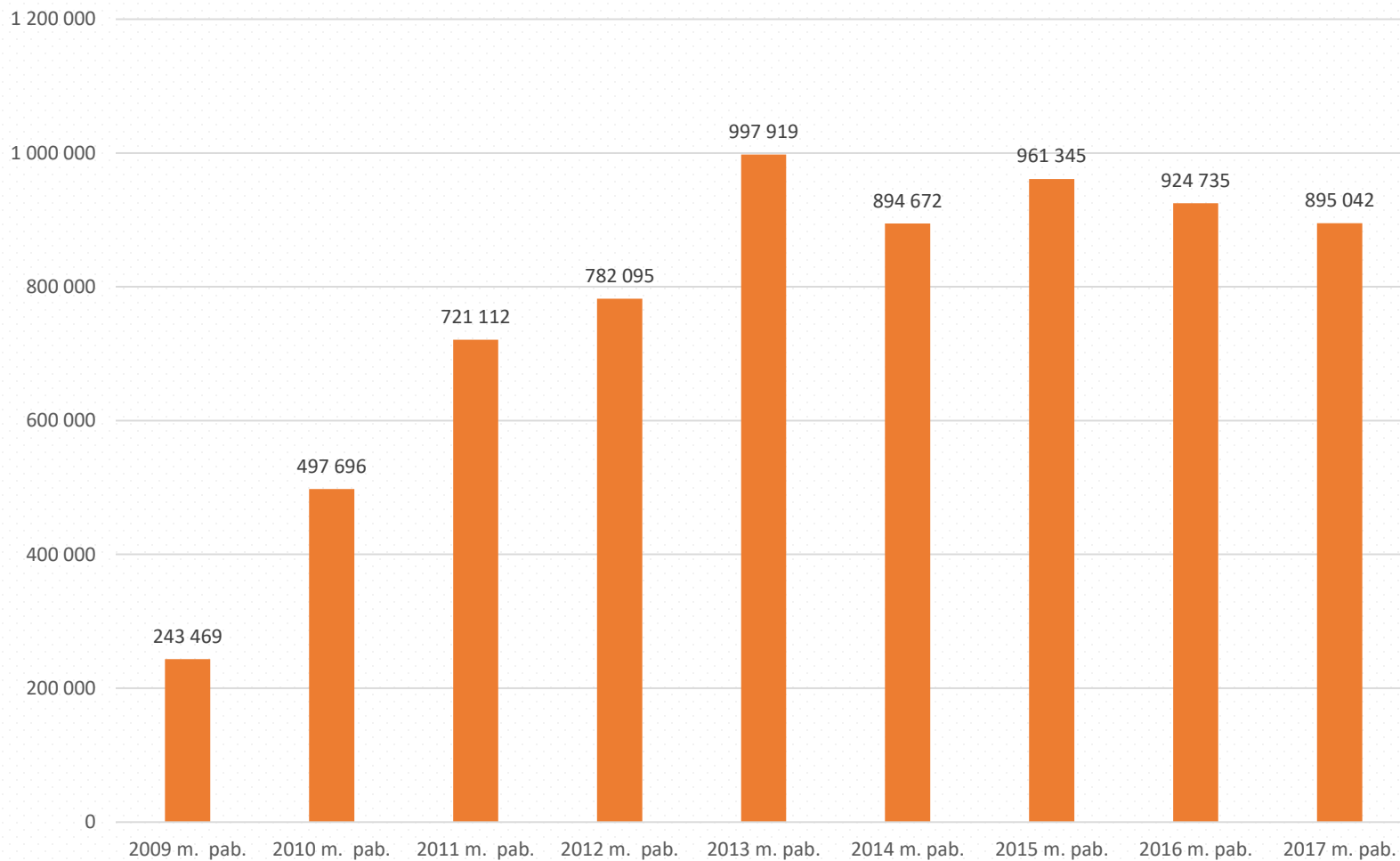

4 kvalifikuoti patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjai ir 3 tipų paslaugos:

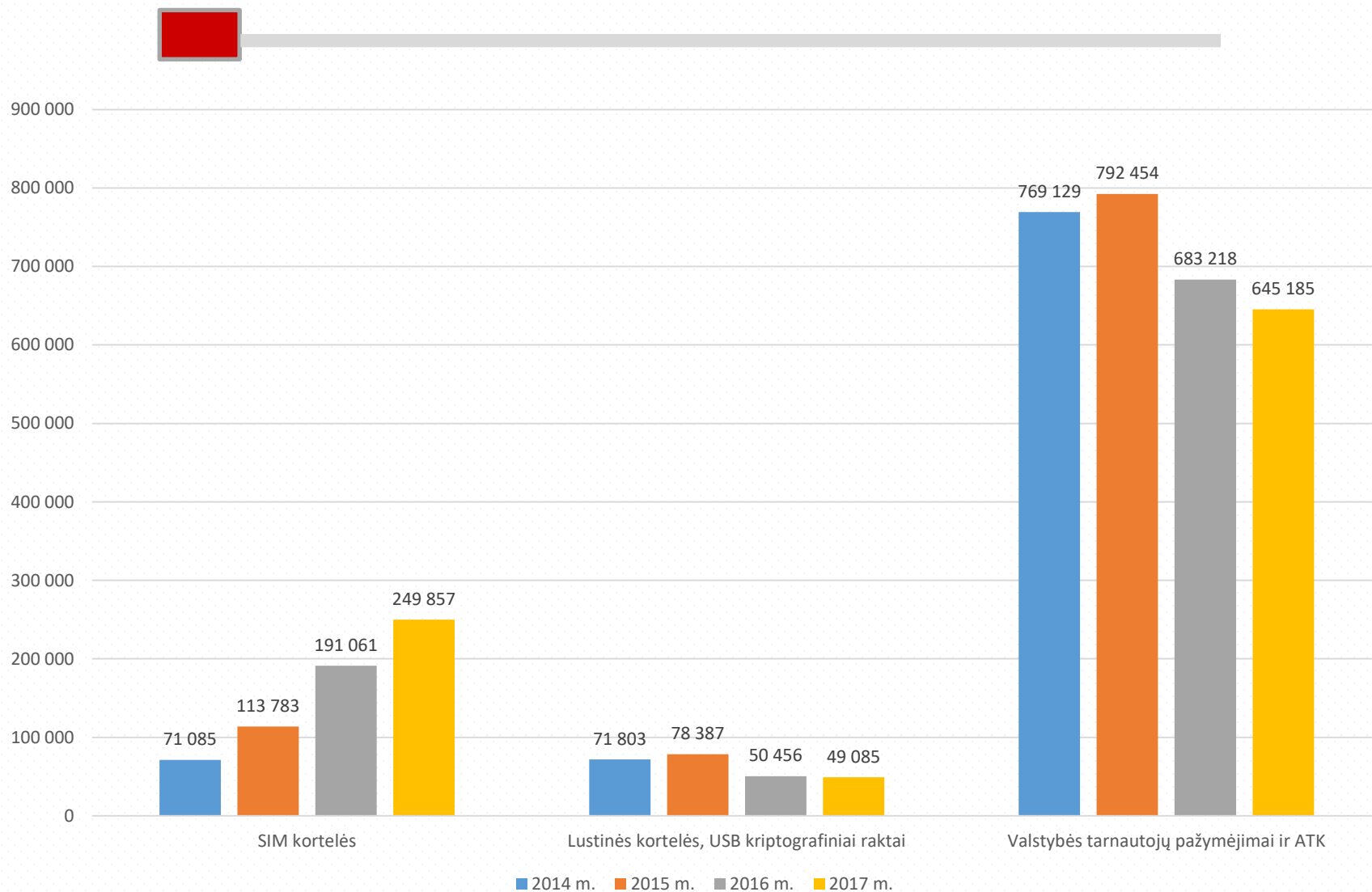
1. Asmens dokumentų išrašymo centras – E. parašų sertifikatai
2. UAB „Skaitmeninio Sertifikavimo Centras“ – E. parašų sertifikatai
3. UAB „BalTstamp“ – Elektroninės laiko žymos
4. VĮ „Registru centras“ – E. parašų sertifikatai; E. spaudų sertifikatai; Elektroninės laiko žymos

KVALIFIKUOTI E. PARAŠO SERTIFIKATAI

ELEKTRONINIO PARAŠO PRIEMONĖS

**Tai, ką dar verta žinoti kuriant elektroninius
procesus**

TOLIMESNI VEIKSMAI

- ❑ eIDAS komitetas/ekspertų grupės – **Igyvendinamieji teisės aktai**
- ❑ Europos standartizacijos komitetas (CEN) ir Europos telekomunikacijų standartų institutas (ETSI) – **Standartai**
- ❑ Europos tinklų ir informacijos saugumo agentūra (ENISA) – **Rekomendacijos/Gairės**
- ❑ Lietuvos teisės aktų suderinimas su eIDAS reglamentu

Įdomesni aspektai:

- ❑ Įstatymo projektas jau pateiktas LRS
- ❑ Įstatymu panaikinamas Elektroninio parašo įstatymo galiojimas
- ❑ Įstatyme apibrėžta nekvalifikuoto elektroninio parašo teisinė galia (*bei dalies kitų paslaugų, kurių teisinė galia nebuvo apibrėžta eIDAS reglamentu*)
- ❑ Įstatyme aprašytos asmens kodo naudojimo elektroninio parašo sertifikatuose sąlygos (*išlaikant senąjį reguliavimą ir papildant eIDAS reglamento nuostatomis*)
- ❑ Įstatymu patikimas sąrašas įtvirtintas kaip pagrindinis informacijos apie paslaugų teikėjų kvalifikacijos statusą šaltinis

KITOS NAUJIENOS

- ❑ **Naujas algoritmas nuo ~ 04-30: ECC 256** (*elektroninio parašo sertifikatams, išduodamiems kartu su SIM kortelėmis*)

- ❑ **Vietos, kur galima sužinoti apie įvairius teikėjus:**
 - ❑ **Pirminiai šaltiniai** – Patikimi sąrašai (TSL), skirti mašininiam apdorojimui (<https://elektroninisparasas.lt/Lietuvos-patikimas-sarasas.html>)

 - ❑ **Antriniai šaltiniai** – įvairios svetainės, tokios kaip <https://webgate.ec.europa.eu/tl-browser/#/tl/LT/4> ar <https://www.eid.as/tsp-map/#/>

 - ❑ **RRT neužilgo pateiks įrankį**, leisiantį pasitikrinti ar paslauga yra kvalifikuota (*įkeliant su paslauga susijusį sertifikatą*)

TOLIMESNIAM ŽINIŲ GILINIMUI

www.elektroninisparasas.lt

[PRADINIS](#)[NAUJIENOS](#)[PUP PRIEŽIŪRA](#)[STANDARTAI](#)[ATASKAITOS](#)[ATMINTINĖ](#)[ENGLISH](#)

Patikimumo užtikrinimo paslaugos Lietuvoje ir jų priežiūra

Lietuvoje kvalifikuoti PUP teikėjai

Sąrašas kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų (taiko žymų, sertifikatų), registruotų Lietuvoje

Lietuvos patikimas sąrašas

XML formatu, automatiniam apdorojimui skirtas Patikimas sąrašas apie Lietuvos kvalifikuotus patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjus ir jų teikiamas paslaugas

Teisės aktai

Europos Sąjungos teisės aktai, Lietuvos Respublikos teisės aktai (įstatymai, LRV nutarimai, RRT direktoriaus įsakymai)

Elektroninio parašo nuotolinio mokymo sistema

Viskas, ką naudinga žinoti apie elektroninį parašą, spaudą, jų panaudojimą, elektroninio dokumento sudarymą ir pasirašymą

Vaidotas Ramonas

Ryšių reguliavimo tarnyba

vaidotas.ramonas@rrt.lt +370 6 855 7986

<http://lt.linkedin.com/in/vaidotasramonas>